

Katholieke Universiteit Leuven
Faculteit Sociale Wetenschappen

REFLEXIVITEIT

(B-KUL-S0G73A)

Academiejaar 2016-2017

Prof. Dr. K. Hannes
L. Dekeyser

Prof. Dr. R. Siegesmund

Inhoudstafel

1. Inleiding	4
--------------	---

Karen Barad - Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning

2. De verbondenheid tussen entiteiten op basis van de theorie van Karen Barad	6
3. Agential realism en onze blik op de wereld	8
4. De evolutie en verwikkeling van mens en technologie	10
5. Entangled lives, engtangled universe	12

Jane Bennett - Vibrant Matter: A Political Ecology of Things

6. The abolition of the object.	14
7. Claymobil	16
8. De tornado der vitale materie	18

Judith Butler - notes toward a performative theory of assembly

9. The thin line between precariousness and performance	20
10. The 'new' democracy	22
11. Belichaming brengt verlichting	24
12. Uitleiding	26

1. Inleiding

Veertig studenten gingen de uitdaging aan om de theorieën van Barad, Bennett en Butler te vertalen in een design. Deze opdracht past binnen de leeractiviteit ‘thinking with theory’. We creëerden een breder didactisch kader waarin we aan de studenten vroegen om naast ‘het ontwerpen van een design van theorie’ ook de hun toegewezen theorie in te pluggen op bestaande interviewtranscripten rond parkour, freerunning en de positionering van traceurs in de publieke ruimte, inclusief beeldvorming. Deze leeractiviteit had de volgende doelstellingen:

1. Inzicht verwerven in een aantal postmoderne filosofische invalshoeken die de relatie tussen mens en materie en het idee van ‘performativity’ centraal stellen.
2. De impact van theoretische en onderzoeksfilosofische benaderingen en methodologische disciplineren op de uitkomst van een onderzoeksproject leren herkennen. We keken immers met een andere lens dan onze collega studenten naar dezelfde onderzoeksgegevens.
3. De kern van het gedachtengoed van een aantal prominente wetenschappers die een filosofisch spoor bewandelden kunnen samenvatten in een design, op een manier die een breder publiek begrijpt.

Daarmee daagden we meteen ook de bestaande conventies rond het analyseren, interpreteren en dissemineren van onderzoeksbevindingen uit.

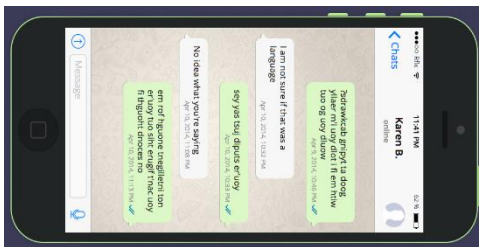
We creëerden een conceptmap voor elke theorie, met richtvragen voor het analyseren van de gegevens uit de interviews en stapten bewust af van een meer mechanische manier van codering van inzichten. We gaven ook enkele richtvragen ter inspiratie van de studenten om tot hun ontwerp van theorie te komen:

- Wat als onze theorie een miniatuurruimte of een huis was waarin we konden wandelen?
- Wat als onze theorie een fysieke plaats werd waartoe we ons kunnen verhouden?
- Hoe zou je de theorie ‘ontwerpen’?
- Hoe zou die eruit zien?
- Hoe zou je het gedachtegoed visueel samenvatten?
- Is het een realistische of een imaginaire fysieke plaats?
- Wat zou er binnen je theorie gebeuren? Of erbuiten?
- Waar zou de theorie ons leiden als we die ‘down the rabbit hole’ zouden volgen?
- Hoe zouden de ruimtes tussen, rond, onder, naast of boven de theorie eruit zien?
- Hoe zou het voelen om in die theorie te staan?
- Hoe zou je die benoemen?

Ziehier jullie resultaten!

2. De Verbondenheid Tussen Entiteiten op basis van de Theorie van Karen Barad

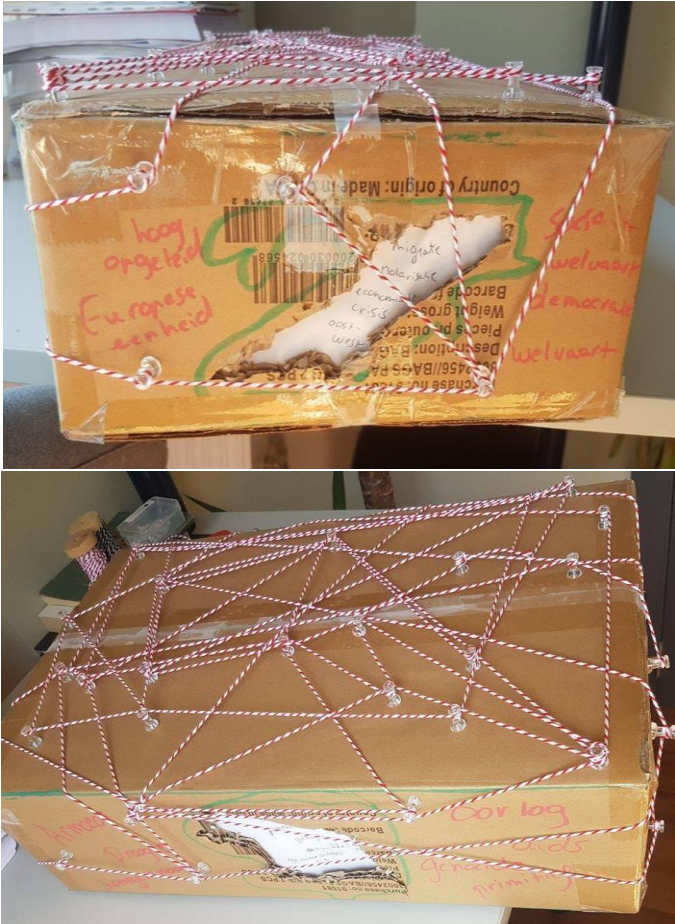
Yannick Devroey, Lise Dobosch, Ulrike Scheunis, Leen Vanonckelen

Het boek van Barad staat in het teken van *entanglement*, een concept dat suggereert dat alle entiteiten met elkaar verbonden zijn, waarbij elke entiteit zijn eigen invloed uitoefent. Dit concept wordt weergegeven door het scherm dat integraal deel uitmaakt van het lichaam. Via het scherm is er ook verbondenheid met anderen, dit wordt *intra-action* genoemd. Ook de knipsels verwijzen naar ervaringen en de verbondenheid met de wereld.

3. Agential Realism en Onze Blik op de Wereld

Thomas Franckx, Cassandra Roosen, Laura Vroonen, Pauline Walgraeve

De wereld bestaat uit verschillende menselijke en niet menselijke fenomenen die allemaal onvermijdelijk met elkaar verbonden zijn. Deze fenomenen krijgen vorm door middel van intra-actie. Door onze individuele en persoonlijke manier van kijken naar de omgeving wordt er steeds een “cut” gemaakt tussen datgene waar we op focussen en datgene wat buiten onze blik valt. Het beeld dat we hebben van een continent is slechts een enkele mogelijke ‘cut’ en het is van belang om deze contingenties bloot te leggen en open te breken.

4. De Evolutie en Verwikkeling van Mens en Technologie

Merel Moens, Lieze Vermeiren, Annelien Verschaeren, Gilles Wilms

Technologie en mens zijn doorheen de jaren met elkaar verstrengeld geraakt. *Non-humans* hebben een invloed op het denken en handelen van de mens. Technologie ondergaat jaarlijks verschillende wijzigingen, waardoor mensen steeds aan de hand van andere perspectieven naar de wereld zullen kijken of erin handelen. Hoewel technologie blijft evolueren, is de manier waarop deze de mens verder zal beïnvloeden nog onzeker.

5. Entangled Lives, Engtangled Universe

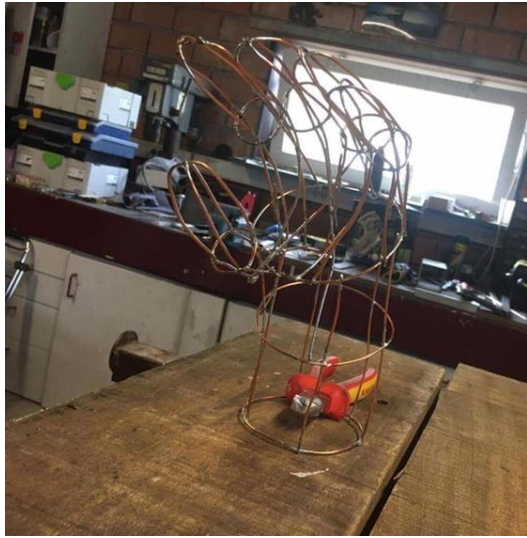
Anna Aarten, Stijn Janssen, Charlotte Ostyn, Lies Teunis

Als basis van het werk werd geopteerd voor een stad. Deze is een representatie voor de menselijke component. Door samenkomst van mensen ontstaan binnen deze stad een geheel aan intra-acties waarvan we de entanglement willen weergeven aan de hand van de ijzer draden die elkaar kruisen en ‘beïnvloeden’. Deze draden “eindigen” uiteindelijk in een aantal planeten die representatief zijn voor een aantal thema’s en fenomenen. Dit is ook een duidelijke link tot universum. De draad zonder planeet representeert ‘exclusion’, een mogelijk fenomeen dat niet tot uiting is gekomen. Het centrale theelichtje is een voorstelling van de zon. Deze zorgt ervoor dat de mogelijkheid bestaat dat deze intra-acties opgemerkt worden; een duidelijke materiële component.

6. The Abolition of the Object¹

Ellen Daems, Emily Jacobs, Laura Vannerem, Lien Wauters

¹ Een object wordt normaal tegenover het subject geplaatst waarbij subject degene is die een actie uitvoert en een object passief is en de actie ondergaat. Normaal ziet men dus de mens als subject die een invloed uitoefent op het zijn omgeving die dan object is. Bennett zet dit idee radicaal op zijn kop door te stellen dat omgeving en materie geen object is maar dat deze eveneens subject is. Hierdoor wordt het object opgeheven, er kan eventueel wel gezegd worden dat dingen nu een object en subject zijn omdat ze door de interconnectiviteit elkaar beïnvloeden maar niets is nog louter enkel en alleen object.

‘The abolition of the object’ is een symbolische voorstelling van de opheffing van de binaire tegenstelling tussen object of materie enerzijds en subject of mens anderzijds, zoals voorgesteld in het werk van Jane Bennett. Een assemblage van sociaal geïnspireerde materialen vormt een hand en stuurt als actant de mens die zich niet bewust is van de uitkomst producerende invloed die uitgaat van deze materie.

7. Claymobil

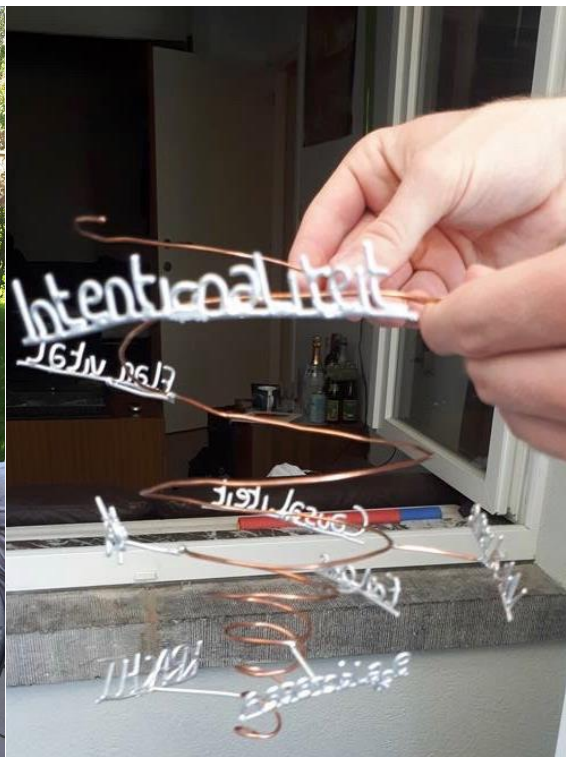
Liam Hermans, Ciske Schreuder, Gijs Vanhoutven

Speelgoed heeft thing-power. Via ons model willen we illustreren hoe speelgoed een bepaalde invloed heeft op verschillende mensen en hoe context voor verschillende betekenisgeving zorgt. Zo wordt er een nadruk gelegd op het oogpunt van het kind, de ouders, de verzamelaar, politiek, arbeiders en een vuilnisbelt.

8. De Tornado der Vitale Materie

Alexander Decarne, Lionel Gras, Jannes Peeters, Marie van der Poel, Lotte Timmers

Bij de opbouw van het kunstwerk hebben we ervoor gekozen om de kernelementen uit de theorie van Jane Bennet samen te voegen in een door haar zelf beschreven voorbeeld uit het boek, namelijk de tornado. Dit aangezien de tornado een natuurfenomeen is dat zelf tot leven gebracht dient te worden door andere factoren, en daarom dus zelf een afhankelijk bestaan heeft, maar desondanks toch een enorme impact heeft op het bestaan van anderen in zijn omgeving.

9. The Thin Line Between Precariousness and Performance

Gust Buelens, Mathias Collet, Lieselot Geeraert, Melanie Stuckens

In dit kunstwerk wordt de theorie van Butler uitgebeeld. De poppetjes die vooraan te zien zijn, balanceren op het touw dat gedragen wordt door de samenleving. Dit balanceren is een metafoor voor de zoektocht naar het evenwicht tussen precariousness en performance. Achteraan in de cirkel zien we een poppetje dat van het koord valt, deze mist de mentaliteit van de IN-group en valt daarom buiten de kring van de samenleving. Toch zien we nog een vuist in de lucht, aangezien dit individu zich niet zomaar gewonnen zal geven en door middel van protest kan terugvechten om zo opnieuw tot de samenleving te behoren. Elk poppetje symboliseert een persoon die eigen ideeën heeft over hoe de samenleving hoort te zijn, dit wordt gesymboliseerd door de Light-bulbs als hoofd van ieder individu. Het centrale idee dat hier dus getoond wordt is dat de samenleving, hier het koord, door ieder individu gedragen wordt, zowel door de IN-group als door de OUT-groep personen. Elk individu heeft daarbij zijn eigen ideeën, wat ervoor zorgt dat men continu moet balanceren tussen precariousness en performance.

10. The 'New' Democracy

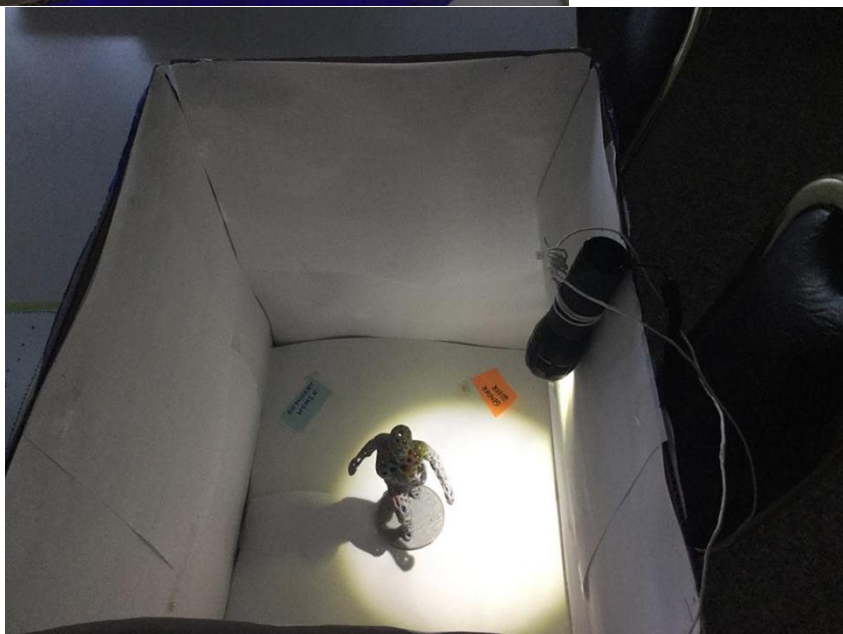
Sabrina Buntinx, Robin Dams, Charlotte Olijslagers, Evi Van de Walle

The ‘new’ democracy stelt onze interpretatie op de theorie van Judith Butler voor. Hierbij representeert de toren het huidige systeem waarin er precarity heerst onder mensen doordat zij zich uitgesloten en niet gehoord voelen in een ongelijk verdeelde samenleving. Butler wil aangeven dat als we samenkomen in assemblies we een heel directe en meer eerlijke vorm van democratie kunnen bekomen, aangezien het samenkomen in groep al een vorm van performativity is en hierdoor dus een actie kan ontstaan. Dit is geen ‘nieuwe’ democratie meer omdat deze vorm van directe democratie al eerder bestond, en Butler wil ook terug naar een situatie die vanuit de solidaire burgers zelf komt, door het opnieuw leren ‘samen leven’. De enige manier om deze situatie opnieuw te bereiken is via mensen die zich gaan groeperen in assemblies en bijvoorbeeld in opstand komen zoals bij de Woman’s March op 21 januari 2017.

11. Belichaming brengt Verlichting

Fran Billen, Eline Dewaele, Lauréanne Hannes, Lennert Houbrechts

Speech is performed in the light, it is performed by embodiment of ideas. You get heard when you step into the light, outside of the dark precarity space. Without the embodiment, ideas stay in the dark and they are not performed. In the public spaces, ideas become visible. Public space is where there is light. The light moves from one gathering to another. The body represents the “we” that stands in the light so is visible. Precarious feeling is visualized by the darkness.

11. Uitleiding

Dit boekje is een aandenken en meteen ook een hulde aan het creatieve werk dat opgeleverd werd in het kader van het vak Reflexiviteit. Wij vroegen van jullie geen epistels of gespin met duizenden woorden, maar krachtige bevattelijke beelden die getuigen van een diepgaand theoretisch inzicht.

Jullie kunstzinnige uitstap in de theorie van Barad, Bennett en Butler is hierboven gebundeld als aandenken aan het eigen groepsproces en blikopener naar het werk van jullie collega's. Jullie designs zijn tot stand gekomen vanuit een samenspel tussen inhoud (het wat) en vorm (het hoe), tussen theorie en methodologie. Het kunnen vervlechten van beiden zien we als een belangrijke stap in de uitbouw van een reflexieve houding; het kritisch benaderen van een theoretisch-methodologisch perspectief en dit selectief kunnen inzetten om meer grip te krijgen op de sociale werkelijkheid die ons met elkaar verbindt en ons functioneren aanstuurt.

Het zich begeven op nog onontgonnen paden is het begin van een vaak ongemakkelijk proces van uit de eigen comfortzone stappen, soms zonder specifiek einddoel voor ogen maar wel met al onze zintuigen open. Deze bundel is de stille getuige van die verruiming van ons maatschappelijk en wetenschappelijk blikveld. Er komt voor jullie een einde aan het vak Reflexiviteit. Maar wie Barad, Bennett of Butler grondig gelezen heeft, staat vanaf heden op een andere (ja misschien wel meer reflexieve) manier in de wereld.

